

В. О. Добровольський, Г. М. Сита

Делоне Борис Миколайович

ДЕЛОНЕ Борис Миколайович (03(15). 03. 1890, С.-Петербург – 17. 07. 1980, Москва) – математик. Син [Миколи](#), брат [Лева Делоне](#). Доктор фізико-математичних наук (1934), професор (1926). Член-кореспондент АН СРСР (1929). Міжнар. премія ім. М. Лобачевського (1977). Державні нагороди СРСР. Закін. Університет св. Володимира у Києві (1913), учень [В. Єрмакова](#) та [Д. Граве](#). Працював у гімназії (1913–15); Київ. політех. Інституті (1916–22); Ленінгр. університеті (нині С.-Петербург, 1922–35): проф., від 1930 – завідувач кафедри алгебри і теорії чисел; Моск. університеті (1935–58): завідувач кафедри вищої геометрії, від 1943 – проф. Водночас очолював відділи алгебри (1932–60) та геометрії (1969–80) Матем. Інституту АН СРСР (Москва). Досліджував питання теорії чисел у невизнач. рівняннях 3-го ступеня. Продовжив дослідж. Г. Вороного з геометрії багатогранників, геометрії чисел, матем. кристалографії. Дав нове тлумачення і систематизував основи геом. кристалографії. Розробляв теорію правильного розбиття простору, зведення квадратич. форм, ґратк. покриттів простору сферами. Великий цикл праць Д. присвяч. геометризації теорії Галуа. Співавтор курсу «Аналитическая геометрия» (в 2-х т., Москва; Ленинград, 1948–49). Одним з перших у Рос. імперії будував планери (Київ, 1908–09), займався також аерофотозйомкою. Один із активістів масового альпінізму в СРСР, автор першого путівника для альпіністів «Вершини Западного Кавказа» (1938). Почесне звання «майстра рад. альпінізму» (1934). Пік побл. вершини Білуха (Алтай, 4300 м), на який Д. здійснив сходження 1937, названо на його честь.

Основні праці

Математические основы структурного анализа кристаллов. Ленинград; Москва, 1934 (співавтор); Теория иррациональностей третьей степени. Москва; Ленинград, 1940 (співавтор); Петербургская школа теории чисел. Москва; Ленинград, 1947; Краткий курс математических машин: Учеб. пособ. Москва; Ленинград, 1952; Элементарное доказательство непротиворечивости планиметрии Лобачевского. Москва, 1956.

Рекомендована література

1. К шестидесятилетию Б. Н. Делоне // Изв. АН СССР. Сер. матем. 1950. Т. 14, № 4;
2. Долбилин Н. П. Пик Делоне // Квант. 1986. № 3;
3. Дискретная геометрия и топология: К 100-летию со дня рожд. Б. Н. Делоне. Москва, 1991.

Бібліографічний опис:

Делоне Борис Миколайович / В. О. Добровольський, Г. М. Сита // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-21362>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).